

Ófalunál (XII–31) a településen belül, *Bátapátnál* (XII–31) valamint *Mogyorókánál* (XXIII–11) a település körzetében találunk Glashütten-megírást.

A feldolgozás során nem törekedhettünk a teljességre, hiszen a vázlatos térképi értékelés közel 100 oldalt kitevő összeállítás. A cél elsősorban a figyelem felkeltése volt azzal a gondolattal, hogy hasznosítsunk minden olyan anyagot, mely kiegészítheti az írott forrásokat. A térkép földrajzilag pontosít, így hasznos segítőtárs a kutatások teljessé tételéhez.

N. Ipoly Márta

Papánek György—Jurij Papánek, a szlovák történelem első összefoglalója

A magyar művelődéstörténet méltatlanul elfeledett nagy alakja 1780-ban, Pécssett adta ki azt a művét, amelyet mint a szlovák történet első összefoglalóját tartunk számon. A mű teljes címe *Papánek Georgii: De regno regibusque slavorum atque cum priseivilis et ecclesiastici tum hujus aevi statu gentis slavae. Quinque-Ecclesiss 1780. Typ. Joannes Josephi Engel.*

Papánek György a Pozsony megyei Kuklón (Kuklov, Kugelhof) 1738. április 1-én született. Elemi iskoláit Kuklón, majd a gimnáziumi osztályokat Nikolsburgban (Mikulov) és Pozsonyban végezte. A papi hivatást választva, filozófiai tanulmányait Budán, a jogot Egerben, a teológiát pedig Pécssett végezte. 1763. április 10-én szentelték pappá. Pécsi szolgálata után Olasz községbe került, ahol plébánosként működött 1772–1802 között. 1802. április 11-én halt meg.

Élete szorosan kapcsolódott kora ébredő nemzeti tudatvilágához. A gazdaság, a történelem mindig érdekelte. Tőle származik Baranya megye első természettudományos összefoglalása és rendszerezése, a *Geographica Descriptio Comitatus Baranyensis* c. mű, amelyet a Tudományos Gyűjtemény 1820. XII. kötete a „Baranya Vármegye’ Topographiai és Históriai Leírása” címmel közölt, azzal a megjegyzéssel, hogy „T. Papánek György Olasz Plebanos úr, a’ közönség eleibe bocsátotta ezen Megyéről ösze szedet . .” anyagát. Ily módon Papánek az irodalom elsősorban mint gazdasági ismereteket leíró tudóst tartja számon. Kisebb hazai figyelem kísérte azt a munkát, amellyel a szlovák történelem jellegzetes feldolgozását végezte. Korábban műve éles viták tárgya lett, de alapjául is szolgált a szlovák patriotizmus erősítésének. 1786-ban a *Staré noviny* literárniho umeni-ben *Jan Hrdlicka* meleg szavakkal méltatta Papánek könyvét, *J. Fándly* pedig 1793-ban a Papánek-féle történelmi összefoglalás alapján szerkesztette meg hasonlóan latin nyelven írt munkáját, a *Compendiata historia gentis Slave-t*. Papánek György műve a szlovák nemzeti öntudatra ébredés kiemelkedő és úttörő alkotása, mint ezt életének egyik jeles feldolgozója, *Jan Tybensky* megállapította.¹

Krisztián Béla

¹ Papánek György műve kiadása 200. évfordulóján a Baranya megyei Könyvtár, a Baranya megyei Múzeum, a pécsi Janus Pannonius Múzeum – a megye és város művelődési igazgatásának támogatásával – emléktáblával szeretne volna megjelölni az olasz plébániát, ahol Papánek György harminc évig élt és dolgozott. Erre azonban a szükséges anyagi eszközök hiányában sajnos nem kerülhetett sor. (*Szerk.*)